

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ

Організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка,
спеціальність 013 Початкова освіта
Освітні програми Початкова освіта. Початкова
освіта з методиками спеціальної освіти

Низка чинних документів МОН України наголошує на необхідності залучення всіх дітей з особливими потребами до навчання в умовах шкільного середовища та забезпеченні їм рівного доступу до освітніх послуг. Блок «Організація інклюзивної та спеціальної освіти у початковій школі» пропонує оптимальне поєднання дисциплін, що дають змогу вивчити основи корекційної педагогіки, спеціальної психології, опанувати прийоми розвитку мовлення дітей з особливими потребами, ознайомитися з організацією логопедичної підтримки дитини в умовах інклюзивного навчання, опанувати спеціальні методики вивчення основних дисциплін початкової школи.

Зміст блоку

1	Медична біологія з основами генетики людини . Механізм порушень психофізичного розвитку у дітей
2	Основи корекційної педагогіки та спеціальної психології
3	Методика психолого-педагогічної діагностики. Основи інклюзивної освіти.
4	Мовленеві порушення, їх профілактика та корекція
5	Жестова мова

Зміст блоку

6	Методика логопедичної роботи з дітьми з ТПМ
7	Логоритміка (з іграми в логопедичній роботі)
8	Організація і керівництво логопедичної роботи. Логопедична допомога дітям з сенсорними та інтелектуальними порушеннями
9	Диференціальна діагностика важких мовленевих порушень

1

Медицина біологія з основами генетики людини

**Мета
навчальної
дисципліни**

сформування у студентів
сучасних уявлень про
закономірності існування
живих організмів,
спадковості та мінливості на
різних рівнях організації
живої матерії.

Основним завданням вивчення дисципліни є

сформувати у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти систему наукових знань необхідних для коректного аналізу впливу на здоров'я людини молекулярно-генетичних, клітинних, онтогенетичних та екологічних факторів.

2

Механізм порушень психофізичного розвитку у дітей

**Мета
навчальної
дисципліни**

формування у студентів
системи знань про
міжнародну класифікацію
функціонування та
обмеження життєдіяльності,
яка декларує зміну
парадигми мислення
фахівців та надає сучасний
алгоритм дій
міждисциплінарної команди
фахівців.

Основними завданнями вивчення дисципліни

формування у студентів
знань про порушення
розвитку дитини та
алгоритм створення
індивідуальних
програм супроводу

3

Основи корекційної педагогіки та спеціальної психології

Мета навчальної дисципліни

формування у студентів знань про закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами; структуру, організацію, зміст та методичне забезпечення інституалізованого та інклюзивного навчання дітей шкільного віку з особливими освітніми потребами.

Основними завданнями вивчення дисципліни

ознайомлення з принципами, завданнями, особливостями планування та організації логопедичної роботи з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку в різних закладах по лінії МОН та МОЗ;

ознайомлення з нормативно-правовою базою, відповідно до якої в Україні здійснюється організація логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями, регламентується і контролюється робота логопеда в освітніх та медичних закладах;

ознайомлення з вимогами щодо організації логопедичного кабінету, ведення логопедичної документації, виконання професійних обов'язків логопеда;

поглиблення знань щодо етіопатогенезу мовленнєвих порушень у дітей при сенсорних та інтелектуальних порушеннях;

ознайомлення з принципами, методами, прийомами подолання мовленнєвих недоліків у дітей та підлітків з порушеннями слуху, зору, а також з порушеннями інтелектуального розвитку.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

Вміти

особливості та закономірності розвитку різних категорій дітей з психофізичними порушеннями,

сучасні нормативно-правові документи з питань охорони здоров'я, освіти, реабілітації і соціального захисту дітей з обмеженими психофізичними можливостями.

визначати потенційні можливості дітей з різним типом дизонтогенезу,

використовувати спеціальні технічні засоби навчання та інше обладнання кабінетів, класів, ігрових кімнат тощо, створених для корекційно-розвиткової роботи;

концептуальні засади та цільові установки сучасної корекційної педагогіки та спеціальної психології, сутність корекційно-реабілітаційних технологій

досягнення й тенденції розвитку вітчизняної теорії та практики корекційної педагогіки;

забезпечувати дітям з обмеженими можливостями життєдіяльності безпечні умови виховання та навчання;

залучати до корекційно-педагогічної діяльності найближчих родичів дитини

4

Методика психолого-педагогічної діагностики

**Мета
навчальної
дисципліни**

ознайомлення здобувачів вищої освіти із принципами, завданнями, методами, прийомами психолого-педагогічного обстеження дітей із сенсорними, інтелектуальними, мовленнєвими порушеннями, розладами емоційно-вольової сфери та відхиленнями в поведінці у структурі комплексного вивчення їхнього розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни

ознайомлення із завданнями медичного, нейропсихологічного, психолого-педагогічного, логопедичного обстеження як складовими комплексного вивчення дітей із порушеннями психофізичного розвитку;

формування знань та уявлень про теоретично-методологічні засади організації та проведення діагностичної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку;

ознайомлення із принципами, методами психолого-педагогічного обстеження дитини, завданнями вивчення соціальної ситуації її розвитку;

ознайомлення із засадами диференційної діагностики схожих станів;

забезпечення практичної готовності до організації та проведення психолого-педагогічного обстеження дітей із особливостями психофізичного розвитку.

5

Основи інклюзивної освіти

**Мета
навчальної
дисципліни**

засвоєння теоретико-
методологічних,
нормативно-правових
та організаційно-
методичних засад
інклюзивної освіти.

Основними завданнями вивчення дисципліни

сформувати усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти;

виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими потребами;

забезпечити досконале володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами;

сформувати навички диференційованого викладання та оцінювання;

виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

основний зміст,
структуру, напрями,
специфіку діяльності
вчителя з організації та
впровадження
інклюзивного
навчання;

науково обґрунтовані
методи і сучасні
технології в організації
власної професійної
діяльності;

особливості взаємодії
вчителя зі
спеціалістами інших
служб в системі
інклюзивного
навчання;

норми професійної
етики вчителя;

Вміти

розробляти індивідуальні
навчальні плани та програми
для дітей з особливими
освітніми потребами на
основі визначення їхніх
потреб;

реалізовувати підходи
диференційованого викладання
та оцінювання навчальних
досягнень та розвитку дітей з
особливими освітніми
потребами.

6

Мовленеві порушення, їх профілактика та корекція

Мета навчальної дисципліни

озброїти студентів системою загальнодидактичних та спеціальних професійних знань, сформувані уявлення про структуру порушеного психофізичного розвитку, про засоби попередження, виявлення та усунення різних мовленнєвих порушень у дітей та дорослих, що забезпечують повноцінний загальний особистісний розвиток дітей, їх подальше успішне навчання та освіту.

Основними завданнями вивчення дисципліни

озброїти студентів системою загальнодидактичних та спеціальних професійних знань,

сформувати уявлення про структуру порушеного психофізичного розвитку, про засоби попередження,

виявлення та усунення різних мовленнєвих порушень у дітей та дорослих, що забезпечують повноцінний загальний особистісний розвиток дітей, їх подальше успішне навчання та освіти.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

предмет, об'єкт,
принципи, значення
логопедії, класифікації
мовленнєвих
порушень;

основні
етіопатогенетичні
механізми різних
мовленнєвих патологій;

клінічні і психолого-
педагогічні
характеристики дітей з
різними мовленнєвими
вадами;

методи корекційного
впливу при різних
мовленнєвих вадах.

Вміти

виділяти характерні
риси мовленнєвих
порушень;

обстежувати дітей з
різними мовленнєвими
вадами;

проводити
диференційну
діагностику
мовленнєвих
порушень;

здійснювати вибір
корекційних методик,
планувати і
здійснювати
корекційно-
логопедичну роботу з
дітьми, підлітками та
дорослими, які мають
вади мовлення.

Жестова мова

Мета навчальної дисципліни

оволодіння теоретичними
знаннями навчання і
виховання дітей з недоліками
слуху, формування
професійних умінь і навичок,
оволодіння навичками
комунікації дітей з вадами
слуху – дактилологією та
жестовим мовленням,
розвиток креативних
здібностей студентів і
прагнення їх до
самоудосконалення.

Основними завданнями вивчення дисципліни

познайомити з особливостями розвитку різних груп осіб з недоліками слуху порівняно з нормою;

розкрити теоретико-методологічні основи сурдопедагогіки;

розглянути психолого-педагогічні аспекти виховання і навчання дітей в дошкільному віці з позиції особисто-діяльнісного підходу;

розкрити суть принципів, завдань, змісту, методів і форм виховання і навчання дошкільників з порушеннями слуху;

показати новітні досягнення і перспективи розвитку сурдопедагогіки і суміжних з нею дисциплін.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

Вміти

класифікацію дітей
з вадами слуху;

наступні види
професійної
діяльності
майбутнього
сурдопедагога

визначити ступінь
порушення слуху за
документацією,

складати плани
уроків,

особливості
розвитку, навчання і
виховання школярів
з порушеннями
слуху з
урахуванням;

своєрідність їх
розвитку мовлення;

робити наочність,
використовувати
різні прийоми та
методи в навчанні та
вихованні глухих та
слабочуючих
школярів,

дактилювати слова і
речення,
спілкуватися
жестовою мовою.

основні проблеми
шкільної
сурдопедагогіки;

дактилологію та
основи жестового
мовлення;

8

Методика логопедичної роботи з дітьми з ТПМ

**Предмет
навчальної
дисципліни**

ознайомлює
здобувачів з
порушеннями темпо-
ритмічної сторони
мовлення та
порушеннями
писемного мовлення
у дітей молодшого
шкільного віку.

Мета вивчення дисципліни

озброїти здобувачів вищої освіти системою загальнодидактичних та спеціальних професійних знань,

сформувати уявлення про структуру порушеного психофізичного розвитку, про засоби попередження, виявлення та усунення різних мовленнєвих вад у дітей та дорослих, що забезпечують повноцінний загальний особистісний розвиток дітей, їх подальше успішне навчання та освіту.

Основними завданнями вивчення дисципліни

формування знань та уявлень про теоретично-методологічні засади організації та проведення діагностичної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку

ознайомлення із принципами, методами психолого-педагогічного обстеження дитини, завданнями вивчення соціальної ситуації її розвитку

формування знань та уявлень про методику психолого-педагогічного обстеження, умови та етапи його проведення з дітьми з урахуванням їхнього віку та особливостей психофізичного розвитку;

ознайомлення із засадами диференційної діагностики схожих станів

забезпечення практичної готовності до організації та проведення психолого-педагогічного обстеження дітей із особливостями психофізичного розвитку.

9

Логоритміка (з іграми в логопедичній роботі)

Мета навчальної дисципліни

вивчення науково-теоретичних основ цілісного уявлення про своєрідність впливу і специфіку поєднання музики, ритму й рухів у логопедичній ритміці, вивчення методів і засобів логоритміки у корекційно-виховному процесі дітей з психофізичними вадами й порушеннями мовлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни

вивчення особливостей порушень загальної та дрібної моторики у осіб із різноманітними мовленнєвими вадами;

вивчення діяльності рухового аналізатора людини;

вивчення принципів та засобів логоритмічного (музично-ритмічного) виховання в системі реабілітаційних методик.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

Вміти

визначення поняття
логоритміка, її об'єкт,
предмет, мету і завдання;

науково-теоретичні
основи впливу
логоритміки на організм
людини;

формулювати завдання
логопедичної корекції;

обстежувати
психомоторику і
ритмічні здібності
дітей;

зміст і структуру
логопедичної ритміки, її
засоби, методи і
прийоми;

місце логоритміки у
системі корекційної
роботи з дітьми із
психофізичними
порушеннями і
мовлення;

використовувати
методи і прийоми
логоритмічного впливу;

складати конспект з
логоритміки для дітей
із ФФНМ, ЗНМ, із
заїканням;

методи обстеження
психомоторики і
ритмічних здібностей
дітей;

методи і прийоми
навчання логоритміці
дітей з порушеннями
мовлення.

складати індивідуальну
програму
логоритмічного впливу;

здійснювати методичне
керівництво роботою
вихователів і вчителів;

10

Організація і керівництво логопедичної роботи. Логопедична допомога дітям з сенсорними та інтелектуальними порушеннями

**Предмет
навчальної
дисципліни**

дисципліна висвітлює науково-теоретичні та методичні засади планування та організації логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями, а також здійснення раннього виявлення, своєчасної корекції та профілактики виникнення мовленнєвих порушень у дітей із сенсорними та інтелектуальними розладами. Своєчасне виявлення і корекція у дітей порушень мовлення усуває перепони у розвитку їхньої пізнавальної та комунікативної сфери, сприяє попередженню труднощів під час навчання у школі.

Мета навчальної дисципліни

забезпечення теоретичної і практичної готовності здобувачів вищої освіти до планування, організації і проведення ефективної логокорекційної роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення різного етіопатогенезу, зокрема з дітьми з сенсорними та інтелектуальними порушеннями.

Основними завданнями вивчення дисципліни

ознайомлення з нормативно-правовою базою, відповідно до якої в Україні здійснюється організація логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями, регламентується і контролюється робота логопеда в освітніх та медичних закладах;

ознайомлення з принципами, завданнями, особливостями планування та організації логопедичної роботи з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку в різних закладах по лінії МОН та МОЗ;

ознайомлення з вимогами щодо організації логопедичного кабінету, ведення логопедичної документації, виконання професійних обов'язків логопеда;

поглиблення знань щодо етіопатогенезу мовленнєвих порушень у дітей при сенсорних та інтелектуальних порушеннях;

ознайомлення з принципами, методами, прийомами подолання мовленнєвих недоліків у дітей та підлітків з порушеннями слуху, зору, а також з порушеннями інтелектуального розвитку.

11

Диференціальна діагностика важких мовленевих порушень

**Предмет
навчальної
дисципліни**

диференційна діагностика
важких мовленнєвих порушень
вивчає історичний аспект
становлення диференційної
діагностики та її стан на
сучасному етапі.

Метою вивчення дисципліни є

забезпечити теоретичну і практичну готовність здобувачів до здійснення ефективної корекційно-логопедичної роботи на основі ранньої діагностики порушеного мовленнєвого розвитку дитини.

Завданнями вивчення дисципліни є

вивчення теоретичних відомостей та набуття здобувачами практичних навичок розробки діагностичної бази, виходячи з основних принципів педагогічної діагностики: системності, конкретності, наукової обґрунтованості, комплексності, наступності, послідовності, прогностичності, оптимізації її форм і методів.

Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні:

Знати

теоретичні основи
діагностики
мовленнєвих
порушень;

принципи
диференційної
діагностики важких
мовленнєвих
порушень;

сучасні технології
логопедичного
обстеження дітей з
порушенням
мовленнєвого розвитку.

Вміти

Організувати і провести
діагностику мовленнєвих
порушень.

Визначати компенсаційні та
потенціальні можливості дитини,
зони її актуального і найближчого
розвитку, застосовувати
особистісно-орієнтований підхід.

Організовувати корекційно-
логопедичну діяльність як систему
дій діагностичних, профілактичних,
корекційно-розвивальних для
забезпечення надійного рівня
мовленнєвого, розвитку дитини.